

Comissió
Interuniversitària
de Llenguatge
Administratiu
i Jurídic

Llenguatge jurídic i administratiu universitari

Actes de la I Jornada de la CILAJ
Barcelona, 24 de novembre de 2000

Serveis Lingüístics

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Comitè organitzador: Servei de Llengua Catalana de la Universitat de Barcelona

Responsable de l'edició: Manel Riera
Disseny del logotip: Salvador Oliva
Disseny de la maqueta: Anna Grau
Maquetació: Laura Pla

Segona reimpressió: 2008

© dels autors, 2000 (alguns drets són reservats)
© dels Serveis Lingüístics de la Universitat de Barcelona
Melcior de Palau, 140
08014 Barcelona

Els continguts de les actes estan subjectes a la llicència de Creative Commons Reconeixement - No comercial - Sense obres derivades. Les condicions de la llicència es troben a creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/deed.ca.

Comissió
Interuniversitària
de Llenguatge
Administratiu
i Jurídic

Actes de la I Jornada (24 de novembre de 2000)

Llenguatge jurídic i administratiu universitari

- 1 **Presentació**
Conxa Planas, cap del Servei de Llengua Catalana de la Universitat de Barcelona
- 2 *El marc legal del català en l'àmbit jurídic*
Agustí Pou, professor de Llenguatge Jurídic de la Universitat de Barcelona
- 3 *Esquemes procedimentals del dret processal català: terminologia conflictiva*
Jordi Nieva, professor de Dret Processal de la Universitat de Barcelona
- 4 *Una experiència de traducció: la Llei 12/1992*
Anna Grau, col·laboradora del Servei de Llengua Catalana de la Universitat de Barcelona
- 5 *Dinamització en llenguatge administratiu a la Divisió II de la Universitat de Barcelona*
Georgina Castellà i Manel Riera, tècnics lingüístics del Servei de Llengua Catalana de la Universitat de Barcelona

Comissió
Interuniversitària
de Llenguatge
Administratiu
i Jurídic

Actes de la I Jornada (24 de novembre de 2000)

Llenguatge jurídic i administratiu universitari

Presentació

Conxa Planas

Cap del Servei de Llengua Catalana de la Universitat
de Barcelona

Amb motiu de la remodelació de la Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu (CALA), el mes d'octubre de 1999, la representació de les universitats en aquest òrgan s'ha reorientat de manera que els serveis lingüístics s'alternin en aquesta responsabilitat per a un període de dos anys; en el bienni 2000-2002 és l'àrea de llenguatge administratiu del Servei de Llengua Catalana (SLC) de la UB qui se'n fa càrrec. De seguida vam veure que calia fer de pont entre la resta d'universitats i la Comissió, i que, en aquest sentit, era bo posar en contacte les persones que s'hi dedicaven i dinamitzar aquesta àrea de treball. Per això, s'ha establert un grup de treball virtual, la Comissió Interuniversitària de Llenguatge Administratiu i Jurídic (CILAJ), en la qual els serveis lingüístics puguem abocar totes les qüestions referides a la CALA, principalment, o relacionades amb el llenguatge administratiu en l'àmbit universitari.

És per això, i amb la voluntat d'assentar les bases de la cooperació en matèria de llenguatge administratiu i jurídic i de fomentar la participació activa de les universitats en la CALA, que l'SLC ha organitzat aquesta Jornada, destinada a aplegar, en primer lloc, els responsables dels serveis lingüístics de les universitats catalanes —àmbit d'actuació de la CALA—, i a la qual han estat convidats els tècnics de les universitats del País Valencià i de les Illes, i els assessors i col·laboradors habituals de l'SLC en llenguatge administratiu i jurídic.

D'altra banda, ens preguntàvem: «Què s'ha fet durant els últims anys en llenguatge juridicoadministratiu?» Potser se'ns presentava l'ocasió de sistematitzar la documentació existent, fonamentalment la més recent i la més acadèmica, amb una atenció especial als títols pertanyents a la *literatura grisa*. El recull ha d'esdevenir no solament una eina de treball útil, sobretot per als professionals i futurs professionals del sector, sinó també un indicador de l'estat actual del català en aquesta àrea. És fruit d'aquesta recerca la versió preliminar del catàleg de llenguatge administratiu i jurídic que presentem, i que s'actualitzarà de manera permanent i es difondrà electrònicament a través de l'SLC.

Comissió
Interuniversitària
de Llenguatge
Administratiu
i Jurídic

Actes de la I Jornada (24 de novembre de 2000)

Llenguatge jurídic i administratiu universitari

El marc legal de l'ús del català en l'àmbit jurídic: alguns aspectes controvertits

Agustí Pou

Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona

---

1 Introducció

No han estat pas pocs els seminaris, les jornades i les conferències que han tractat sobre la dificultat que té el català per entrar i consolidar-se en l'àmbit jurídic. El reguitzell de motius que s'han adduït per comprendre aquesta dificultat també han estat diversos: *a)* la inèrcia històrica imposada pel fet que el castellà fos la llengua del poder i, per tant, del dret, en la mesura que aquest és en bona part el reflex del poder, massa sovint centralista i homogeneïtzador; *b)* la mateixa estructura de les fonts de creació i d'aplicació del dret, és a dir, les lleis en castellà i l'Administració de justícia amb estructura centralitzada; *c)* la important presència d'un funcionariat castellà, per raons diverses, i, també, *d)* un marc legal que sovint ha fet difícil l'avenç del català en aquest àmbit. I tantes altres raons que s'han aportat en els ja nombrosíssims treballs amb què comptem. Aquí, lògicament, només les apunto molt per sobre.

I, certament, fa l'efecte, com ha assenyalat un autor en un treball molt suggeridor,¹ que l'ús del català en aquest àmbit és inversament proporcional al volum de pàgines que hi ha escrites sobre la qüestió. Sembla com si ja ens haguéssim acostumat tant a descriure barreres i obstacles, que qualsevol aproximació lingüística al català jurídic ha d'anar precedida per unes notes prèvies sobre les dificultats que presenta el seu ús, dificultats que, en bona mesura, no són altra cosa que la descripció del marc legal en què es desenvolupa. Marc legal i ús lingüístic, doncs, estan en aquest àmbit estretament units. Si el context normatiu és netament favorable al català (o com a mínim no l'obstaculitza), l'ús lingüístic es consolida, permet que el corpus terminològic es constitueixi en un cabal lèxic viu, que els estudis i les recomanacions dels lingüistes orientin l'ús dels operadors jurídics i que, precisament, aquest ús vagi establint les preferències i vagi bandejant solucions que a la pràctica es revelen poc òptimes. També fa viable que quallí fraseologia pròpia, que es creïn models estandarditzats de documents jurídics, que es depurin criteris estilístics per fer del català una llengua moderna sense renunciar al que és propi i tradicional. Però tot això només s'aconsegueix si qui ha de fer servir el llenguatge l'empra efectivament. Si aquest ús no hi és, les propostes textuais, terminològiques, fraseològiques o estilístiques són simples especulacions.

La intenció d'aquesta exposició és fer una aproximació a un aspecte que podem considerar, si així es vol dir, més tècnic en la normalització de l'àmbit jurídic: el règim i l'estat actual de la llengua en la publicació de disposicions normatives generals, així com els problemes que suscita aquesta situació per als aplicadors del dret —jutges, tècnics de les administracions i d'empreses, advocats, notaris, etc., els anomenats *operadors jurídics*. També farem esment, per la seva incidència sobre el tema —encara que col·lateral—, de la necessitat de la producció d'efectes extraterritorials de la llengua i de la conveniència d'encarrilar el tractament jurídic de la unitat de la llengua.

---

¹ BRANCHADELL, Albert. *La normalitat improbable*. Barcelona: Editorial Empúries, 1996, pàg. 138-147.

2 La publicació de les lleis i d'altres textos normatius

Entre els flancs que encara ara podem considerar deficitaris per a la normalització dins del món jurídic hi ha la manca d'un cos legislatiu en llengua catalana. En un doble sentit.

2.1 Des del punt de vista del material disponible en català

No tenim una col·lecció legislativa temàtica en què es recullin els diferents textos normatius per raó de la matèria (a diferència dels abundants casos en castellà). Hi ha hagut iniciatives lloables, però, o bé no s'han actualitzat (com és el cas de la col·lecció que va editar l'editorial Bosch) o bé són parcials (alguna iniciativa privada i la majoria de públiques).² Caldria, per consegüent, oferir als professionals jurídics una col·lecció de codis completa i amb garanties que serà periòdicament actualitzada.

El mateix podem dir, per bé que no amb un caràcter de necessitat peremptòria, dels reculls de jurisprudència del Tribunal Constitucional i del Tribunal Suprem, a hores d'ara tots en castellà. Les iniciatives en aquest sentit han estat, malauradament, pràcticament nul·les.³ En canvi, s'han publicat més llibres de formularis.⁴ Finalment, també manca una política editorial de llibres de dret en català; en aquest sector també hi ha hagut diverses iniciatives, però no podem parlar d'una política global que permeti a l'estudiant i al professional una consulta regular de manuals i monografies en català.⁵

2.2 Des del punt de vista de la regulació normativa

Aquest és l'aspecte que ara ens interessa. Cal, d'entrada, fer una puntualització: una cosa és la llengua en què són aprovades les normes, i una altra, la llengua de publicació. Sense entrar en la discussió doctrinal sobre la qüestió, entenem que la versió o les versions oficials són les que es publiquen oficialment, amb independència de la llengua en què s'hagi elaborat.⁶ Dit això, distingim entre les lleis i les altres normes sense rang de llei.

2.2.1 Les lleis i normes amb rang de llei

Els textos legals de Catalunya. D'acord amb l'article 8.1 de la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, correspon al Parlament fer la versió oficial castellana de les lleis. Per tant, el legislatiu a Catalunya emet les dues versions, en català i en castellà, de les lleis, totes amb un caràcter igualment oficial,⁷ de tal manera que no hi ha una versió autèntica o que faci fe.⁸ Així

---

² Aquí podem incloure les col·leccions temàtiques editades per la Generalitat o publicacions com la del Codi penal de les editorials Atelier i Tirant lo Blanch, en traduccions diferents, o d'una recent normativa mercantil coeditada per Edicions de la UB i Marcial Pons.

³ Els reculls de jurisprudència que es poden consultar en català són de tribunals de Catalunya. Així, l'*Anuari de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya*, la *Jurisprudència Contenciosa Administrativa*, d'aquesta Sala del Tribunal Superior, o alguna iniciativa privada com ara *Iuris Catalunya*, selecció de sentències d'òrgans judicials catalans.

⁴ Esmentem, pel seu volum, els formularis del Consell de Col·legis d'Advocats de Catalunya i el formulari del Consell de Col·legis de Procuradors de Tribunals de Catalunya.

⁵ La Direcció General de Política Lingüística té un recull exhaustiu de tota la producció bibliogràfica del món del dret. Esmento, també, el catàleg d'obres de dret (més selectiu que l'anterior) elaborat pel Servei de Llengua Catalana de la UB i per la Comissió de Política Lingüística de la Facultat de Dret.

⁶ Sobre les diferents posicions doctrinals, vegeu BIGLINO, Paloma. *La publicación de la ley*. Madrid: Tecnos, 1993.

⁷ Tota la tramitació es fa en català i, un cop aprovada la llei, el servei de correcció del Parlament la tradueixen, i la Mesa aprova aquesta versió com a oficial en castellà.

⁸ La possibilitat que en cas d'una interpretació dubtosa de la llei prevalgués la versió catalana —tal com establí l'anul·lat article 6.1 de la Llei de normalització lingüística— va ser declarada inconstitucional per l'STC 83/1986, de 26 de juny, la qual va establir que la versió catalana no podia prevaler sobre la

mateix, les lleis s'han de publicar en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* en les dues versions i en edició simultània. En conseqüència, hi ha una paritat absoluta pel que fa als textos de les disposicions legals de Catalunya. Val a dir que aquesta, a parer nostre, és una opció que ha pres el legislador i que no deriva de la doble oficialitat, atès que aquesta implica que tots els actes fets en una llengua són vàlids plenament.⁹

D'altra banda, les lleis també s'han de publicar en el BOE, però pel que fa a la data d'entrada en vigor, regeix la publicació en el DOGC (art. 33.2 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya i art. 42 de la Llei 3/1982, de 23 de març, del Parlament, del president i del Consell Executiu de la Generalitat).

Els textos legals de l'Estat. Fins fa relativament poc, la legislació estatal es publicava exclusivament en castellà. A partir del Reial decret 489/1997, de 14 d'abril, sobre publicació de les lleis en les llengües cooficials de les comunitats autònomes i del Conveni de col·laboració entre l'Administració general de l'Estat i la Generalitat de Catalunya per a la publicació de les lleis en llengua catalana (Ordre de 21 d'abril de 1998), les lleis i les normes amb rang de llei es publiquen en català, fet molt positiu perquè per primera vegada hi ha una versió oficial en llengua catalana de la legislació estatal. De tota manera, s'ha de tenir en compte que l'entrada en vigor es regeix per la versió castellana, que és la primera a sortir, i que els suplement només apleguen lleis, disposicions amb rang de llei i altres de caràcter general, però no tot el contingut del BOE. En aquest sentit, doncs, l'interès rau, sobretot, a tenir una versió única i oficial en català que posi fre a la proliferació de traduccions oficioses i personals.

De tota manera, amb l'estat actual de les coses cal sortejar diversos esculls, com ara:

- les remissions normatives, atès que un precepte d'una norma publicada oficialment en català es pot remetre a una altra anterior de la qual no hi hagi traducció al català.¹⁰
- les lleis de modificació, supòsit en què la llei de modificació dona la versió oficial catalana de la modificació d'una llei anterior que no té versió en català.¹¹
- les lleis que estableixen la vigència de determinats articles de lleis anteriors que no tenen versió oficial en català,¹² etc.

En definitiva, molt sovint, si volem obtenir una versió «consolidada» o actualitzada d'un text normatiu ens trobem amb una versió híbrida, amb trossos de tot. Així mateix, es pot donar el cas d'una llei en versió catalana, però amb un desplegament reglamentari només en castellà. En cas de dubtes interpretatius, el criteri ha de ser el mateix aplicat a les lleis del Parlament de Catalunya, és a dir, que no preval un text sobre l'altre i se n'ha de fer una interpretació

---

castellana, atès que això, primer, atemptava contra la seguretat jurídica (article 9.3 de la Constitució) dels que no coneixien la llengua catalana; segon, l'Estat tenia la competència exclusiva sobre les regles d'aplicació de normes; i tercer, una cosa era la versió aprovada pel Parlament, que era en català, i una altra, la versió de publicació: si hi hagués una interpretació dubtosa del text castellà, com a precedent, el text en català podria servir de paràmetre interpretatiu (art. 3.1 del Codi civil), juntament amb els altres que estableix el mateix Codi, però no prevalent.

⁹ Vegeu VERNET, Jaume. «La llengua a l'Administració». A: *Jornades sobre la Llei de política lingüística*. Barcelona: Institut d'Estudis Autònoms, 1999, pàg. 114.

¹⁰ Per exemple, l'article 12.1 de la Llei 2/2000, de 7 de gener, reguladora dels contractes tipus de productes agroalimentaris, pel que fa al procediment sancionador, es remet al Reial decret 1398/1993, de 4 d'agost, anterior, per tant, a l'edició del BOE en català.

¹¹ Per exemple, la Llei 53/1999, de 28 de desembre, per la qual es modifica la Llei 13/1995, de 18 de maig, de contractes de les administracions públiques; o la Llei orgànica 1/2000, de 7 de gener, de modificació de la Llei orgànica 2/1979, de 3 d'octubre, del Tribunal Constitucional.

¹² Per exemple, la disposició derogatòria única de la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'enjudiciament civil, estableix la vigència de part de la Llei que deroga fins a la vigència de la Llei concursal i de la Llei sobre jurisdicció voluntària.

conjunta.¹³ Lògicament, però, la llengua en què ha estat elaborada la norma segurament servirà més per indagar quin és el mandat de l'enunciat normatiu.

Tot això aconsellaria aplicar la mateixa tècnica de doble versió del DOGC al BOE (o, com a mínim, en tot allò que sigui dret aplicable a Catalunya), costejada per l'Estat, cosa que actualment no passa. Així doncs, l'adopció d'aquesta via s'ajustaria més al principi plurilingüístic pel qual s'hauria de regir l'Estat espanyol.¹⁴

2.2.2 *Altres disposicions normatives*

Administracions de Catalunya. Per regla general, les administracions autonòmica, local i universitària publiquen les seves disposicions almenys en català, sense perjudici que, si es publiquen en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* o en el *Butlletí Oficial de l'Estat*, se'n faci la versió castellana.¹⁵

Pel que fa a l'Administració autonòmica, cal destacar que, d'acord amb el Decret 107/1987, de 13 de març, pel qual es regula l'ús de les llengües oficials per part de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, totes les disposicions de l'Administració de la Generalitat d'obligada publicació ho seran en les dues llengües oficials (art. 16). Així mateix, les disposicions que s'hagin de publicar en el BOE, la Generalitat les trametrà en la seva versió castellana (art. 17). Quant a l'àmbit universitari, també es preveu en alguns casos que les disposicions s'han de fer almenys en català,¹⁶ només en català¹⁷ o bilingües.¹⁸ Aquestes previsions no exclouen que, si la disposició s'ha de publicar en el *Butlletí Oficial de l'Estat* o en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, es faci sempre l'edició doble. En tot cas, la línia general és que les disposicions

---

¹³ Ratifica aquesta opinió el fet que el mateix Conveni, clàusula 5^a, estableix que «el text compost en català s'enviarà al Ministeri de la Presidència perquè hi sigui verificat i confrontat», com efectivament fan un equip de traductors jurats. D'acord amb això, i el que estableix l'STC 83/1986, esmentada abans, sembla que un text no pot considerar-se prevalent sobre l'altre. Una cosa diferent és que la versió castellana, juntament amb els antecedents parlamentaris, s'adopti com a paràmetre interpretatiu en el cas que l'aplicador de la norma entengui que l'enunciat és obscur.

¹⁴ Per a aquesta qüestió, a part d'obres sobre països concrets, són interessants i exhaustius el recull de PETSCHEN, Santiago. *Las minorías lingüísticas de Europa occidental: documentos (1942-1989)*. Vol I. Vitòria-Gasteiz: Parlament Basc, 1990, i l'informe dirigit per VERNET, Jaume. *L'ús de les llengües oficials en els parlaments centrals* (text fotocopiats). Apuntem breument el règim d'alguns d'aquests països: a Suïssa es publiquen les lleis en alemany, en francès i en italià i entren en vigor a partir de la darrera versió publicada; a Bèlgica regeix el bilingüisme absolut, s'aproven els dos textos i les possibles divergències es resolen segons la voluntat del legislador, sense preeminència d'un text sobre l'altre; al Canadà les lleis han de ser publicades en anglès i en francès, publicació que és condició de vàlida (es fa en columnes paral·leles); en aquest país, la jurisprudència ha assenyalat que no són suficients les traduccions no oficials i que quan una llei es remet a un altre text, aquest també ha de constar en la versió en les dues llengües; a Finlàndia, tot i que el text base és el finès, la publicació també es fa en suec; a Irlanda, pel que fa a la legislació ordinària, de les versions en irlandès i en anglès preval la que sigui signada pel president, i si les signa totes dues, preval la irlandesa, tot i que a la pràctica se signa l'anglesa; a Malta les lleis es publiquen en anglès i en maltès, però en cas de conflicte preval el maltès; a Israel es publiquen en hebreu i en àrab, si bé preval l'hebreu. En el cas de la Unió Europea hi ha un funcionament complex, però podem considerar que es dona un multilingüisme institucional i el dret derivat es publica en les llengües oficials dels estats membres.

¹⁵ Els diferents departaments de la Generalitat fan la versió en castellà de les seves disposicions.

¹⁶ Així, l'article 18 del Reglament d'ús intern i normalització del català de la Universitat de les Illes Balears (Acord de la Junta de Govern de 16 de febrer de 1998), l'article 5.8 del Reglament d'ús de la llengua catalana a la Universitat Rovira i Virgili, o l'article 4.7 del Reglament d'usos lingüístics a la Universitat de Barcelona (Acord de la Junta de Govern de 30 d'octubre de 1996).

¹⁷ Així, l'article 7 de l'Acord de la Junta de Govern de la Universitat Pompeu Fabra, de 8 de març de 2000, per regular l'ús del català en l'àmbit d'aquesta Universitat.

¹⁸ El punt 4 de la Resolució rectoral sobre mesures per a l'extensió de l'ús del valencià a la Universitat d'Alacant estableix que «[e]ls acords, resolucions i anuncis de la Universitat d'Alacant que s'hagen de fer públics als taulers d'anuncis es redactaran sistemàticament de forma bilingüe. Els que s'envien als mitjans de comunicació adoptaran, en la mesura que siga possible, la forma bilingüe».

que tenen un caràcter general, tant pel seu contingut normatiu com per la indeterminació dels seus destinataris, adopten la doble versió català-castellà.

Administració de l'Estat. A partir del Conveni entre l'Estat i la Generalitat esmentat abans, es publiquen en castellà les disposicions generals i, entre aquestes, els reials decrets, que són normes de caràcter reglamentari, si bé avui qui determina allò que es publica és el mateix BOE. De tota manera, no es publiquen les ordres, les resolucions, els acords, etc. Això, lògicament, no exclou que en el futur no es pugui fer una edició bilingüe.

Del quadre que he dibuixat es desprèn que, mentre que tota la legislació aplicable està en versió oficial castellana, avui, només parcialment la trobem en català. És a dir, no hi ha el mateix tractament lingüístic de la normativa emanada de les diferents institucions, en un clar detriment del català. Pel que fa a les versions catalanes, la situació, doncs, seria aquesta:

- versions oficials catalana i castellana
- versions híbrides (per remissions normatives, normes modificatives d'altres anteriors i normes que mantenen la vigència de normes anteriors)
- versions oficioses publicades per organismes públics o per editorials privades amb un suport públic
- normes sense versió catalana
- altres casos: lleis castellanques amb reglaments en català; llei catalana (oficial o oficiosa) amb reglament en castellà, entre d'altres.

3 Text oficial de la norma i els documents d'aplicació

Com he dit, molts treballs han assenyalat la multiplicitat d'obstacles que s'interposen en el camí de la normalització del català en l'àmbit jurídic. Aquí, però, no pretenc pas tornar a incidir sobre aquestes qüestions, sinó posar de manifest les dificultats lingüístiques que deriven de la manca de versions oficials en català de les disposicions que tenen caràcter general. La qüestió consisteix a dilucidar quina incidència té la multiplicitat de casos que es poden donar, que hem apuntat just fa un moment, a l'hora d'elaborar documents jurídics en llengua catalana (perquè, en línies generals, el problema es presenta sobretot per al català), i especialment a l'hora de fer citacions literals de normativa, però també de jurisprudència, dins d'aquests documents. És a dir, es tracta de saber quina és la relació entre el règim lingüístic de les disposicions generals que hem descrit abans i els règims lingüístics concrets a què s'han d'atenir els documents d'aplicació del dret.

Ens cal formular unes precisions inicials:

- a) El problema que se suscita no és el mateix que respecte de les llengües que no tinguin la condició d'oficials en el territori. I això per la mateixa definició de llengua oficial, tantes vegades portada a col·lació,¹⁹ com a llengua que genera efectes jurídics. En el cas d'altres llengües no oficials, generalment d'altres estats, el text al qual caldrà atènyer-se és el que aparegui publicat en el diari oficial corresponent.²⁰

¹⁹ L'STC 82/1986, de 26 de juny, FJ 2, estableix que «és oficial una llengua [...] quan és reconeguda pels poders públics com a mitjà normal de comunicació en aquests i entre aquests i en la seva relació amb els subjectes provats, amb plena validesa i efectes jurídics [...]».

²⁰ En el cas dels convenis internacionals, quan, per exemple, hi ha un tractat amb dues versions autèntiques o que fan fe —aquí no parlarem pròpiament d'«oficials»—, posem per cas anglès i francès, aquestes llengües tenen aquest caràcter quant a la interpretació del tractat que generi responsabilitat internacional de l'Estat, però no pel que fa a l'aplicació interna, per a la qual la versió oficial serà la publicada en el BOE (art. 96.1 de la Constitució). Això no vol dir que les versions «autèntiques» en l'àmbit internacional no puguin funcionar com a paràmetre per interpretar el text en castellà, de la mateixa

b) Per a l'aplicador de la norma, el caràcter oficial d'un text normatiu el determina la llengua de publicació, no pas la llengua en què ha estat elaborat. Així, una llei del Parlament de Catalunya té dues versions igualment oficials, per bé que tot l'íter parlamentari s'hagi fet amb la versió catalana i el Ple l'hagi aprovada en català. Per a aquesta qüestió ens remetem al que hem assenyalat anteriorment.

c) El text que es confegeix en aplicació de l'ordenament jurídic —siguin resolucions judicials, escrits de lletrats o pòlisses d'assegurances— ha de ser consignat en la llengua a què estigui subjecte l'operador jurídic. Per tant, s'ha de dissociar la llengua emprada en el text d'aplicació de la llengua de la norma, o normes, que li dona cobertura. Lògicament, això és una obvietat, perquè, si no fos així, la presència del català seria més que minsa. Però l'obvietat ens interessa recordar-la especialment en el moment en què el professional del dret consigna literalment l'enunciat d'una norma o un fragment d'una resolució judicial, o aplica un determinat model aprovat per la norma, per tal com també en aquest cas el professional s'ha de cenyir, llevat de casos puntuals i ben justificats, al règim d'usos lingüístics que regeix la seva activitat. Ara bé, això no obsta que, quan només hi ha versió castellana de la norma, el text de referència continuï sent el castellà. El text consignat en el document jurídic no deixa de ser una «interpretació» de la norma que fa el professional del dret després d'haver tingut en compte la versió literal castellana. El mateix podem dir si es fa servir una versió «oficiosa», per exemple una versió en català editada per un organisme públic.²¹ Es tractarà d'una traducció amb autoritat, però no d'un text literal. La versió prevalent serà la castellana.

Podem dir alguna cosa per l'estil pel que fa a la transcripció literal de jurisprudència del Tribunal Suprem i del Constitucional. Es pot consignar tant en la versió original en castellà com en català, però aquesta no serà sinó una traducció. Tanmateix, hi ha una diferència essencial, i és que mentre que l'enunciat normatiu té un caràcter «sacre» (hem de desprendre la norma de la literalitat de l'enunciat), en el cas de la jurisprudència la literalitat perd importància i en guanya el contingut de la resolució, atès que mentre que el text normatiu és font del dret en els termes literals en què està expressat, la jurisprudència no. Apliquem el mateix criteri en casos de reproducció de resolucions administratives, textos notariaus,²² decisions de sentències contra les quals s'ha recorregut, reproduïdes pel tribunal d'apel·lació, etc.

Des del punt de vista jurídic, doncs, qui aplica la norma haurà de conjuar les pautes següents:

a) Sota el prisma de la seguretat jurídica (art. 9.3 de la Constitució), sembla que quan se citi literalment una norma amb versió oficial només en castellà, fóra millor consignar el text en

---

manera que es poden tenir en compte els treballs parlamentaris per interpretar una llei. Però la versió en anglès o en francès mai no tindrà el caràcter d'oficial. D'altra banda, si l'aplicador del dret vol estar assessorat sobre un determinat text internacional, sempre pot recórrer a la traducció oficial o jurada. Per a totes aquestes qüestions podeu consultar FERIA, Manuel (ed.). *Traducir para la justicia*. Granada: Editorial Comares, 1999, especialment el treball de Miguel Sáenz Sagaset de Ilúrdoz, «La traducción de textos jurídicos internacionales», pàg. 3-15.

²¹ Per exemple, la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, modificada per la Llei 4/1999, de 13 de gener, editada per la Generalitat dins una col·lecció legislativa.

²² De tota manera, per als documents notariaus s'ha de tenir present que el Decret 204/1998, de 30 de juliol, sobre l'ús de la llengua catalana als documents notariaus, ja estableix uns criteris de prevalença en cas de dubtes interpretatius. L'article 5 estableix: «Si hi ha algun dubte d'interpretació de les escriptures atorgades en ambdues llengües oficials, prevaldrà el text en la llengua que els mateixos atorgants hagin estipulat a l'escriptura. Si no hi ha cap estipulació pel que fa a aquest tema, regeixen les regles següents:// a) Prevaldrà el text en l'idioma català quan tots o la majoria dels atorgants resideixin a Catalunya en el moment de l'atorgament. // b) En cas contrari, és a dir, quan tots o la majoria dels atorgants resideixin fora del territori català, prevaldrà el text castellà. // c) En cas que resideixin dins i fora del territori català un mateix nombre d'atorgants, prevaldrà el text castellà sempre que algun o alguns dels atorgants que resideixen fora de Catalunya manifestin el seu desconeixement de la llengua catalana i la seva voluntat de prevalença del text castellà. En cas que no constin aquests aspectes prevaldrà el text català».

castellà, és a dir, atènyer-se a la literalitat. Això contribueix a evitar ambigüitats i equívocs producte de traduccions poc meditades. En el cas, per exemple, de la motivació d'una sentència, afavoreix un significat unívoc i, per tant, representa un plus de protecció de la tutela judicial efectiva de l'article 24 de la Constitució. De tota manera, també s'ha de dir que la seguretat jurídica pot quedar perfectament preservada amb una traducció, atès que el text de referència en cas d'impugnació serà l'oficial.

b) Sota el prisma del règim jurídic de la llengua, fem dues precisions. La primera, que tant l'ús del català com l'ús del castellà produeixen efectes jurídics, atesa la seva oficialitat. La segona, que dependrà, doncs, del règim juridicolingüístic a què s'hagi de subjectar l'operador jurídic. Exemplem-ho breument en quatre àmbits:

*L'Administració de justícia.*²³ Amb caràcter general, aquesta Administració té el castellà com a llengua de funcionament (art. 231.1 de la Llei orgànica del poder judicial, LOPJ). Ara bé, el jutge i tots els funcionaris judicials en el compliment de les seves funcions poden emprar el català en la seva activitat escrita i en l'oral. L'article 231.2 de l'LOPJ preveu que el personal judicial pot emprar la llengua autonòmica si cap part no s'hi oposa al·legant desconeixement que li pugui produir indefensió, i l'article 13.1 de la Llei de política lingüística estableix la validesa de les actuacions judicials tant orals com escrites fetes en qualsevol de les dues llengües. Per consegüent, en tota la documentació es poden fer servir ambdues llengües oficials. Els límits d'aquest marge de discrecionalitat són determinats, en primer lloc, pels drets lingüístics que l'ordenament atorga als ciutadans: al·legació de desconeixement del català i el correlatiu deure d'usar el castellà per part del personal judicial, i el dret a demanar determinades resolucions en la llengua volguda. I en segon lloc, per la manca de producció d'efectes jurídics de les actuacions fetes en català més enllà de Catalunya i de les comunitats autònomes amb llengua coincident; és a dir, per bé que l'òrgan judicial pot emetre la documentació en català, quan hagi de tenir efectes fora d'aquest àmbit —tant en altres comunitats amb llengua oficial no catalana com en els òrgans jurisdiccionals centrals—, caldrà trametre les actuacions traduïdes.

*L'Administració de la Generalitat.*²⁴ En el cas de la Generalitat —i altres administracions de Catalunya, com ara la local—, el règim d'usos lingüístics el dissenyen amb caràcter bàsic els articles 9 i 10 de la Llei de política lingüística i, en concret, el Decret 107/1987, esmentat més amunt. El criteri que orienta l'ús lingüístic en aquest àmbit és el d'ús absolutament preferent del català. Així, per exemple, l'article 3.1 del Decret estableix que les actuacions administratives s'han de fer en català; l'article 5, que la documentació enviada a altres administracions haurà d'estar en català; o l'article 9.1, que les comunicacions i notificacions als administrats de Catalunya es faran en català. Ara bé, aquest ús general es limita pel dret del ciutadà a demanar la comunicació en castellà (art. 9.1, darrer incís) i en els casos de documentació enviada a altres comunitats (art. 7, 8, 9.2 o 12.1), supòsits en què és normal l'ús del castellà.

*Les administracions universitàries.*²⁵ La regulació d'aquest àmbit és als articles 9.1 i 3, 20 i 22 de la Llei de política lingüística. L'ús del català ha de constituir la regla general, per bé que aquestes incorporacions tenen el mandat de regular aquest ús. Per tant, el règim aplicable serà el que derivi dels seus estatuts i dels reglaments d'usos lingüístics que vagin aprovant.²⁶

²³ Sobre aquesta qüestió, entre d'altres, podeu consultar el meu treball «Una aproximació al règim lingüístic de l'Administració de justícia a Catalunya». A: *Justifòrum*, 1998, pàg. 27-45, i BAYO, Joaquín. «La llengua en la justícia». A: *Jornades sobre la Llei de política lingüística*. Barcelona: Institut d'Estudis Autònoms, 1999, pàg. 157-170.

²⁴ De la nombrosa bibliografia sobre aquest àmbit, esmentem l'estudi de FERRET, Joaquim. «El català com a llengua 'pròpia' de les administracions públiques de Catalunya». A: *Estudis jurídics sobre la Llei de política lingüística*. Barcelona: Institut d'Estudis Autònoms; Marcial Pons, 1999, pàg. 107-140.

²⁵ Per a aquest àmbit podeu consultar VERNET, Jaume. «L'ensenyament universitari». A: *Ibidem*, pàg. 303-351.

²⁶ Ens remetem als reglaments esmentats més amunt.

L'Administració de l'Estat. La Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, reformada per la Llei 4/1999, de 13 de gener, és la que estableix el règim d'usos lingüístics de l'Administració estatal. La Llei de política lingüística, en l'article 12, també incideix sobre aquesta Administració, però les previsions són ben discretes, atès que cauen fora del seu àmbit competencial. El criteri general és l'ús del castellà (art. 36.1 de la Llei 30/1992), per bé que les persones interessades poden fer servir el català per adreçar-se als òrgans d'aquesta Administració amb seu a Catalunya. En aquest cas, el procediment es tramita en català, però si hi ha discrepàncies entre les persones interessades en un procediment, es farà en castellà, si bé els documents o testimonis que requereixin les persones interessades es lliuraran en català. En el supòsit de documents que hagin de tenir efecte fora de la comunitat autònoma, l'Administració instructora els ha de traduir al castellà, llevat que el territori on hagi de tenir efecte tingui una llengua coincident (art. 36.3).

c) Els drets lingüístics dels ciutadans, apuntats anteriorment, constitueixen l'element de tancament del règim aplicable a aquesta qüestió. Si, d'una banda, veiem que la llengua d'elaboració de tot el «material jurídic» —des del més complex fins al més senzill— depèn del sector en què ens trobem; de l'altra, es pot constatar que, sigui quina sigui la regulació dels usos lingüístics, sempre hi ha, derivats tant de la mateixa declaració d'oficialitat d'una llengua com de la normativa legal aplicable, un conjunt de drets que, en major o menor mesura, donen al ciutadà la facultat de determinar la llengua en què l'Administració es comunica amb ell. Aquests drets, doncs, condicionen en última instància la llengua del document. Una cosa diferent és la manera com l'Administració concernida satisfaci aquest dret: en alguns casos el mateix òrgan que elabora el document s'adaptarà a la voluntat del ciutadà; en d'altres, serà un servei de traducció qui farà la testimoniança en la llengua volguda.

De tot això, se n'extreu que, des del punt de vista de l'eficàcia del text jurídic, no és operativa la consignació de les citacions literals de normes i jurisprudència (originals en castellà) en català, perquè en la mesura que la traducció implica una interpretació, es produeixen dues interpretacions: una amb pretext lingüístic, a través de la traducció; l'altra, pròpiament jurídica. De tal manera que la lingüística interfereix la jurídica.²⁷ Si s'ataca el document per una mala traducció del text normatiu que ha degenerat en una mala interpretació jurídica, el text que farà fe, el de referència, haurà de ser el castellà. Tant per tant, atorga una seguretat jurídica més gran consignar-ho directament en castellà.²⁸

²⁷ Tot això, per més que s'estableixin criteris de traducció, com ara els de l'opuscle *Criteris de traducció de textos normatius del castellà al català*. Barcelona: Departament de Cultura, 1999.

²⁸ Vull posar un exemple per il·lustrar el que dic, tret del material que es dona per a les proves de traducció jurada. Imaginem-nos que un jutge vol transcriure en la seva sentència aquesta norma de la qual només hi ha la versió oficial castellana:

El título de las obras se determinará definitivamente a la vista de las últimas pruebas por el editor, siempre que no altere en esencia su contenido.

Podem oferir diverses traduccions. Formulem-ne algunes:

El títol de les obres es determinarà definitivament a la vista de les últimes proves per l'editor, sempre que no alteri en essència el seu contingut.

L'editor, a la vista de les darreres proves, determinarà definitivament el títol de les obres, sempre que no alteri en essència el contingut d'aquestes.

L'editor, a la vista de les darreres proves, determina definitivament el títol de les obres, sempre que no n'alteri en essència el contingut.

Hi hauria moltes altres possibilitats, però en tot cas ens podem preguntar: l'editor determina el títol o és el que fa les últimes proves? El contingut que no es pot alterar és el de les obres o el del títol? La clàusula condicional introduïda per «siempre que» suposa una condició per poder determinar el títol o també és un mandat?, etc. El que comprovem és que les traduccions no són innocents, atès que incorporen un element interpretatiu. Podríem dir que la traducció, en tot cas, ha de ser equivalent, independentment de la seva ambigüitat. Però és que també això és difícil en aquest supòsit, perquè hi ha una passiva pronominal amb agent expressat que pot ser, en la versió castellana, un complement d'«últimes proves».

Ara bé, el text, com s'ha dit, s'haurà d'atenir a altres condicionants. Tot això posa de manifest el decalatge entre regulació de la confecció del text d'aplicació de lleis i regulació de la publicació de les lleis, incoherència que es va atenuant progressivament amb la publicació en català del BOE, però que requeriria altres mesures, com ara aprovar versions oficials de lleis anteriors, almenys les més importants, de manera que es pogués arribar a un punt en què l'ordenament jurídic fos en català.

4 Dues qüestions col·laterals: els efectes extraterritorials de la llengua catalana i la unitat lingüística

Per acabar, vull incidir, encara que només sigui apuntant-ho, sobre dos aspectes que, certament, se'ns mostren importants per a l'ús i la consolidació del català jurídic: els efectes extraterritorials de la llengua catalana i la unitat de la llengua.

4.1 Els efectes extraterritorials

Amb aquest nom designem tots els casos en què l'ús del català té efectes més enllà del territori on actualment té el caràcter d'oficial. Aquest tipus d'efectes solen ser habituals en estats plurilingües, a diferència de l'Estat espanyol, on són limitadíssims.²⁹ Bàsicament es poden descriure dos supòsits:

a) *Documents elaborats a Catalunya en català que produeixen efectes jurídics fora de l'àmbit de la comunitat.* Estirant-ho molt, podríem considerar dins d'aquesta categoria la previsió de l'article 36.3 de la Llei 30/1992, d'acord amb el qual els documents que hagin de tenir efectes fora de la comunitat autònoma seran traduïts pels òrgans que instrueixin el procediment. O determinades resolucions de la Direcció General dels Registres i del Notariat que acullen imposicions i canvis de noms en llocs en què només és oficial el castellà perquè el seu pretès nom propi és correcte «en una de les llengües espanyoles».

De tota manera, la tònica general és negar l'eficàcia jurídica als documents que hagin de tenir efectes fora del territori on el català és oficial. Un cas paradigmàtic és la doctrina —i l'actitud— del Tribunal Suprem i del Constitucional, que retornen les actuacions que estan en català, o, si no les tornen, adverteixen sobre el deure de traduir-les. O casos extrems en què es demana la traducció al mateix ciutadà, com ara l'article 16.3 de la Llei 32/1988, de 10 de novembre, de marques, que estableix que «tant la sol·licitud com els restants documents que s'han de presentar en el Registre de la Propietat Industrial han de ser redactats en castellà. En les comunitats autònomes on hi hagi també una altra llengua oficial, aquests documents es poden redactar en aquesta llengua, a més del castellà».³⁰

b) *Ús del català en les institucions centrals de l'Estat.* Aquest ús gairebé té un caràcter simbòlic, com ara la utilització de les llengües autonòmiques en la sessió de debat de les autonomies del Senat o la possibilitat que el president d'aquest òrgan empri aquestes llengües en la seva primera intervenció. Més interessant és, per exemple, l'edició en suplement del BOE en català comentada abans. La línia general, però, torna a ser la manca absoluta de sensibilitat cap al principi plurilingüístic.

²⁹ Sobre la qüestió, es pot consultar el treball de SOLÉ, Joan Ramon. «Territorialité et extraterritorialité de l'usage officiel du Catalan». A: *II Congrès International de Droit Linguistique*. Hong Kong: 1990; i VERNET, Jaume. «La planificación lingüística en las administraciones públicas del Estado: en especial la Administración periférica y de justicia». A: *Revista Vasca de Administración Pública*: 1996, núm. 44-II, pàg. 77-99.

³⁰ Aquest precepte ha estat declarat constitucional per la Sentència del Tribunal Constitucional 103/1999, de 3 de juny. Així mateix, el Reial decret 2236/1993, de 17 de desembre, requereix documentació que acrediti la fidelitat de la traducció.

4.2 La unitat de la llengua

L'article 6 de la Llei de política lingüística estableix que «la llengua catalana és un patrimoni que Catalunya comparteix amb altres territoris amb els quals constitueix una mateixa comunitat lingüística. La Generalitat ha de vetllar per la protecció de la unitat del català i ha de fomentar l'ús i la projecció exterior del català i la comunicació entre els diferents territoris de parla catalana», previsió que, juntament amb la disposició addicional segona, relativa als convenis de col·laboració amb les autoritats d'altres territoris de parla catalana, constitueix l'aportació de la Llei a una necessitat cada dia més sentida: la de dissenyar una política lingüística harmònica, basada en la col·laboració, entre els diferents territoris catalanoparlants. Quant a la qüestió de l'ús del llenguatge jurídic i administratiu, aquesta necessitat és palesa, tant pel que fa a intentar evitar la duplicació d'iniciatives com per no crear llenguatges amb solucions diferents o contraposades per la simple frontera administrativa. En altres paraules, qualsevol iniciativa tendent a aconseguir un tractament jurídic unitari de la llengua afavoreix la unitat de la llengua en l'espai concret del llenguatge jurídic; i a la inversa, els tractaments diversos donen carta de naturalesa a iniciatives aïllades i inconnexes. En aquest sentit, són bones les col·laboracions com ara la de la Coordinadora General de Llenguatge Administratiu, integrada per representants de Catalunya, les Illes Balears, la Comunitat Valenciana, Andorra i la Universitat de Perpinyà.³¹

El secessionisme lingüístic, però, sovint ha estat consagrat jurídicament. Així, la mateixa publicació de la Constitució en català, en valencià i en mallorquí, la manca d'equivalències entre els títols expedits per la comunitat valenciana i la resta, o, en l'àmbit de la judicatura, el reconeixement per separat del valencià i del català,³² etc. Fins i tot, en un àmbit més pràctic, edicions diferents de normes estatals com, per exemple, la Llei 30/1992 o el Codi penal, contribueixen a crear vies paral·leles no gens beneficioses.

5 Recapitulació

Com he indicat al principi, l'ús efectiu de la llengua en el camp jurídic i administratiu determina que tingui sentit formular propostes, elaborar criteris d'estil o fer treballs terminològics, tasques, aquestes, que sens dubte estimulen alhora aquest ús. El marc legal que possibilita, amb generositat, el desenvolupament del llenguatge jurídic i administratiu català encara presenta mancances greus. Aquí n'hem descrit algunes. Potser no són les més importants, però sí que impliquen un amoïnament quotidià per al lingüista que treballa en aquest camp i, sobretot, per al professional del dret que fa l'esforç d'usar el català en la seva feina. Recapitulant el que hem dit, apunto les conclusions següents:

- 1 Quant a les publicacions oficials de normes, cal trobar un marc que ofereixi més seguretat jurídica i s'adeqüi més a la doble oficialitat. En aquest sentit, és necessari aprofundir en la línia iniciada per la publicació del BOE en català i traduir tot el marc legal vigent al català, superant l'estat actual, que s'ha de considerar transitori.
- 2 Amb la mesura anterior, es pot emprendre una línia editorial de dret en català d'abast ampli: legislació, jurisprudència, formularis, manuals i monografies de dret.
- 3 Mitjançant l'aplicació del que exposàvem en el punt anterior, també s'aconseguiria donar més fiabilitat a tota la documentació jurídica dels professionals del dret, que, en definitiva, constitueix l'aplicació de les disposicions normatives. En certa manera, això faria desaparèixer determinats problemes «pràctics», com ara la construcció de documents sobre la base de la llei, la reproducció literal de lleis i jurisprudència o l'adopció de models estàndard.

³¹ Un recull complet de les iniciatives en el marc de col·laboració en matèria de llengua: PÉREZ, Pablo. «L'àmbit lingüístic català, la col·laboració entre comunitats autònomes i la projecció exterior de la llengua catalana». A: *Estudis jurídics sobre la Llei de política lingüística*. Madrid: Institut d'Estudis Autònoms, Marcial Pons, 1999, pàg. 531-559.

³² Podeu trobar una relació de les disposicions sobre les equivalències de títols al País Valencià en la crònica de jurisprudència de la *Revista de Llengua i Dret*, núm. 32, pàg. 268-269, feta per Mercè Teodoro.

- 4 Això s'hauria de completar amb un marc que possibilités determinats efectes extraterritorials del català, que no barrés el pas a la producció de documents jurídics en català sota l'excusa que han de tenir efectes fora, i amb una consolidació en aquest àmbit de l'espai lingüístic català, que servís per crear una base comuna amb textos i criteris lingüístics comuns.

Comissió
Interuniversitària
de Llenguatge
Administratiu
i Jurídic

Actes de la I Jornada (24 de novembre de 2000)

Llenguatge jurídic i administratiu universitari

Esquemes procedimentals del dret processal català: terminologia conflictiva

Jordi Nieva

Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona

---

1 Esquemes procedimentals

Abans d'entrar en l'anàlisi de qualsevol matèria específica, cal conèixer molt bé els fonaments de la ciència a què pertany la matèria objecte de l'estudi. En l'àmbit del dret processal, i per l'objectiu d'aquesta ponència, és impossible fer una exposició extensa dels fonaments esmentats, però sí que es poden explicar, de manera molt bàsica, les principals missions dels òrgans jurisdiccionals, així com l'estructura fonamental de la seva manera de treballar, per tal de fer entenedora tota l'explicació en conjunt.

L'objecte d'aquest apartat és explicar els trets fonamentals dels procediments que més sovint s'utilitzen a Catalunya en l'àmbit de les jurisdiccions civil, penal, administrativa i laboral, deixant de banda la jurisdicció militar, atès que només afecta, en principi, les institucions militars i el seu personal.

Amb caràcter previ, però, és convenient l'exposició molt breu del tipus d'assumptes que coneixen aquestes jurisdiccions, perquè quedi clara la rellevància de la matèria que estem tractant.

La jurisdicció civil, expressió que equival a dir els òrgans jurisdiccionals civils o tribunals civils, s'encarrega bàsicament de resoldre els processos en els quals s'hagi d'aplicar la llei civil o mercantil. D'aquesta manera, poden conèixer de la reclamació d'un deute, o de la declaració de qui té la propietat d'un bé (d'una casa, per exemple), o també, entrant en l'àmbit mercantil, de tots els problemes que fan referència a la vida d'una societat anònima, com ara la impugnació d'acords socials, o fins i tot la seva fallida.

La jurisdicció penal (tribunals penals) només coneix, amb caràcter exclusiu, quan es discuteix l'existència d'un delictes, atès que són els únics tribunals que poden declarar si un fet és delictiu o no, aplicant en cada cas la llei penal.

La jurisdicció administrativa, erròniament i freqüentment anomenada *contenciosa administrativa*, es fa càrrec dels assumptes en què es discuteix, fonamentalment, la validesa o l'abast d'un acte administratiu, és a dir, de qualsevol acte que pugui dur a terme qualsevol de les tres administracions: estatal, autonòmica o local.

En darrer lloc, la jurisdicció laboral resol, fonamentalment, els assumptes en què hi ha en joc un contracte de treball. Té atribuïts altres assumptes també importants, però no en farà esment, perquè el que interessa és que quedi molt clara la missió bàsica de cada jurisdicció.

A partir d'aquí, es podria dir que, per jutjar totes aquestes matèries, només caldria disposar d'un procediment bàsic. I potser no seria una idea del tot desencertada, si no fos perquè cada jurisdicció té les seves peculiaritats, derivades dels assumptes que coneix, com veurem a continuació, que fan impossible que tots els procediments siguin iguals.

Tot i així, tots els processos, en general, tenen una estructura procedimental bàsica, que és la que cal tenir molt present per no perdre's en l'enorme varietat de tràmits procedimentals. Aquesta estructura és la següent:

- Fase preparatòria. Es tracta d'una fase que serveix per preparar el procés, per preparar tots els materials que ens calguin abans de començar-lo. Acostuma a fer-s'hi un recull de tots els elements (documentació, per exemple) que puguin donar o treure raó a una o altra part. En la majoria dels casos es tracta de l'entrevista de l'advocat amb el client, que li explica el seu cas i li porta tot allò que posseeix relacionat amb la qüestió. L'advocat ho valorarà i aconsellarà al client si val la pena començar el procés.
- Al·legacions. Comença el procés, i el primer que han de fer les parts és exposar el dret que reclamen i les raons per les quals consideren adient que la sentència els sigui favorable.
- Prova. Una vegada exposades les peticions i les raons de les parts, cal provar que tenen raó i, per tant, proposaran i practican totes les proves que siguin útils per demostrar al jutge que els ha de donar la raó; per exemple: testimonis, més documents, declaració de la part contrària, informes pericials, etc.
- Conclusions. Les parts faran un resum de la prova practicada i manifestaran si, segons el seu parer, han quedat demostrades les seves al·legacions i les de la part contrària. Es tracta d'una fase que, correctament duta a terme, és molt útil per al jutge, perquè gairebé se l'ajuda a construir la fonamentació final de la seva sentència.
- Sentència. Acaba el procés. El jutge donarà, fonamentadament, la raó a una de les parts, o en part a l'una i en part a l'altra. Si ha quedat clar l'esquema anterior, és molt més fàcil entendre les fases procedimentals de cada procés. Explicaré bàsicament el procés civil, pel fet de ser el més freqüent i el que és supletori de la resta de processos. Els altres procediments s'explicaran només a grans trets.

1.1 Procés civil (Llei 1/2000, de 7 de gener, d'enjudiciament civil)

El procés civil coneix dos procediments bàsics per resoldre els litigis. Un de més llarg, el procediment ordinari, per als processos econòmicament més importants (a partir de 500.000 PTA), o més complicats per raó de la matèria; i un de més senzill, el procediment verbal, per a la resta de reclamacions.

De manera molt bàsica, el procediment ordinari comença amb la demanda de la part demandant i segueix amb la contestació de la part demandada. Ambdós tràmits es fan per escrit. Conclou aquesta fase d'al·legacions, es fa una compareixença davant del jutge, anomenada *audiència prèvia*, en la qual, molt bàsicament, es tracta de resoldre el litigi arribant a un acord, i si no s'aconsegueix, es tracta de solucionar els possibles defectes processals que pugui haver-hi. Tot seguit es continua l'audiència, proposant les parts —si tenen discrepàncies en els fets del procés— les proves que caldrà practicar a la fase següent.

Acabada l'audiència prèvia, uns dies després es passa al «judici», que consisteix en una nova compareixença davant del jutge. En el judici, en primer lloc, es practican les proves proposades i, una vegada practicades, les parts formularan les seves conclusions. Tancat el judici, el jutge dictarà sentència al cap d'uns dies o d'unes setmanes.

El procediment verbal simplifica molt tot el que acabem d'exposar. Comença per una demanda, en la qual, segons l'article 437 de la Llei d'enjudiciament civil, només es fa constar allò que es demana, sense fonamentació, i es passa directament a la fase següent, anomenada *vista*, que és una compareixença de totes les parts davant del jutge, en la qual s'acumulen les tres darreres grans fases, de les quatre que hem explicat abans: al·legacions, prova i conclusions. En aquest ordre, el demandant exposa la seva fonamentació, el demandat es defensa donant les seves raons, es proposa i es practica la prova i, en acabat, es formulen les conclusions i es tanca la vista. Tot es fa de manera oral. El procés, que normalment dura relativament poc, també conclou amb la sentència.

Aquesta estructura bàsica en què hi ha un procediment més complex per a les qüestions més importants, i un altre de més simplificat per a les més senzilles, es reproduïx en quasi totes les jurisdiccions. El que interessa és la manera de simplificar-se, i això ja ho acabem de veure amb el procediment verbal.

1.2 Procés administratiu (Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa) i procés laboral o social (Reial decret legislatiu 2/1995, de 7 d'abril, que aprova el text refós de la Llei del procediment laboral)

El procés administratiu també té dos procediments, anomenats *ordinari* i *abreujat*. El primer consta d'una fase escrita d'al·legacions, la pràctica de la prova, les conclusions —que també es poden fer per escrit— i la sentència. El procediment abreujat, en canvi, comença per la demanda, que es convoca després d'una vista en què el demandant reproduirà els fonaments de la seva demanda, i el demandat contestarà en el mateix acte. Tot seguit es proposarà i practicarà la prova i, en acabat, es formularan les conclusions. L'esquema és similar al del procediment verbal de la jurisdicció civil.

El procés laboral només coneix un procediment ordinari (en té altres d'especials, que no són objecte d'aquesta ponència, com ara el procediment d'acomiadament), i substancialment es tracta d'un procediment molt similar, també, al verbal civil o a l'abreujat administratiu (la demanda i tot seguit la vista —anomenada *judici*— on tenen lloc la resta de fases del procés). D'aquest procediment destaca l'obligatorietat d'un intent de conciliació abans de començar el judici, que acostuma a tenir molt d'èxit.

La Llei d'enjudiciament civil és supletòria, és a dir, aplicable a aquests procediments, en allò que no disposin expressament les lleis que regulen específicament aquests procediments (DF 1^a. de la Llei 29/1998 i DA 1^a. de l'RDL 2/1995).

1.3 Procés penal (Llei d'enjudiciament criminal de 15 de setembre de 1882)

Aquest procés coneix quatre procediments: l'ordinari, per als delictes de pena privativa de llibertat més importants (fins a nou anys); l'abreujat, per a la resta de delictes; el procediment del jurat, per als dotze delictes que ha de jutjar un jurat, i el procediment per faltes, per saber de les contravencions de l'ordre penal de menys importància.

En els processos penals es reproduïx novament l'esquema de preparació del procés—al·legacions—prova—conclusions, però té una importància especial la primera fase, la de preparació del procés. A diferència de la resta de processos, aquí no es discuteixen qüestions únicament d'una persona, sinó que la comissió d'un delicte afecta tothom, per la pertorbació de la pau social que comporta.

Per això, el poder públic (l'Estat) no pot confiar en la iniciativa particular per a la persecució dels delictes. És a dir, no es pot refiar que una persona vagi privadament a un advocat per explicar-li el seu cas. En conseqüència, assumeix la fase de preparació del procés que hem esmentat al principi, i que consisteix, en aquest cas, en la investigació del delicte i la recollida d'elements de prova per decidir si val la pena iniciar el procés. Aquesta primera fase, característica només del procés penal, s'anomena *instrucció*.

Acabada la instrucció, si hi ha elements que permetin provar la comissió d'un delicte (qüestió que cal esbrinar en l'anomenat *període intermedi*), s'iniciarà l'autèntic procés penal, que s'anomena *judici oral* i que té la mateixa estructura bàsica estudiada abans: al·legacions d'ambdues parts (acusació i defensa), prova i conclusions. El procés conclou també amb la sentència.

En el cas del procediment amb jurat, abans de la sentència hi ha una primera fase de deliberació dels membres del jurat, per tal que puguin emetre el *veredict*e de culpabilitat o d'innocència. Posteriorment serà el jutge que haurà presidit el judici —però que no pot participar en les deliberacions del jurat— qui dictarà sentència, recollint el veredict del jurat amb les seves raons, fonamentant-les jurídicament.

Per tant, tot i la simplificació, l'esquema procedimental de cada procés no és pas fàcil, sinó que tots els processos tenen les seves peculiaritats, derivades de les matèries que es

jutgen, que fan que, si bé és possible seguir una estructura bàsica, l'estructura de cada procediment sigui molt diferent si ens fixem en els tràmits concrets que cal dur a terme en cada cas.

2 Terminologia conflictiva

Aquestes diferències i peculiaritats també provoquen, sovint, que el dret processal tingui una terminologia no sempre del tot senzilla.

A més, cal tenir present que la situació terminològica del dret processal és molt greu. Depenem de lleis redactades sempre en castellà que cal traduir, i el problema amb què ens trobem molt sovint és que no hi ha una terminologia adient per a algunes institucions i alguns conceptes, atès que des de 1716, des dels decrets de Nova Planta, ni una sola llei processal no s'ha redactat en català i, a més, la pràctica judicial ha utilitzat sempre el castellà, i només han estat puntuals les situacions en les quals, durant quasi 300 anys, s'ha emprat la llengua catalana en un procés oficial. I sempre que s'ha fet, quan no es coneixia la traducció exacta d'una paraula, s'han utilitzat indefectiblement els barbarismes, gairebé sempre provinents del castellà.

La manca de lleis i d'ús pràctic van provocar no tant un endarreriment del llenguatge jurídic processal com un oblit quasi absolut d'aquest llenguatge i, òbviament, una manca d'evolució de la terminologia processal catalana, completament allunyada de l'evolució de les institucions.

Hem d'afegir, a més, que l'estudi científic del dret processal comença cap a la fi del segle XIX, és a dir, uns 150 anys després d'haver-se abandonat l'ús de la llengua catalana per a les matèries processals. Es pot dir, per tant, que la llengua catalana ha estat absolutament aliena a l'estudi científic del dret processal fins fa ben poc.

Per tant, trobem una mancança quasi absoluta de dret català propi, de pràctica judicial enraonada en català (llevat, en part, dels darrers anys), d'estudi científic en català del dret processal i, per consegüent, de terminologia de dret processal en llengua catalana.

En conseqüència, trobem tot un seguit de paraules, bastant ampli, que, o bé no tenen traducció, o bé la traducció que n'existeix no és del tot correcta, o bé és molt discutible; o bé, finalment, és la definició de la paraula la que no és del tot encertada.

A continuació faré esment d'un petit grup d'aquestes paraules, i destacaré en cada cas, d'una manera molt breu, el problema amb què ens trobem els processalistes quan les utilitzem. No donaré, de moment, cap solució a cada problema plantejat, perquè entenc que no es poden donar solucions precipitades, sinó que cada paraula ha d'estar precedida d'un estudi etimològic, històric i jurídic profund, que cal fer amb molta cura, si es tenen molt presents totes les mancances esmentades abans.

Com a paraules traduïdes de manera dubtosa i que caldria investigar, assenyalem les següents:

- **Allanamiento:** traduïda per *assentiment* (DIEC i CALA) o per *conformitat*. Totes dues paraules donen una idea de reconeixement, d'acord amb les pretensions de la demanda (*allanamiento a la demanda*). Tanmateix, la idea que l'*allanamiento* impliqui sempre conformitat amb les pretensions de la part demandant és molt discutida per la doctrina, la qual cosa fa que donar a la paraula una traducció com ara *conformitat* impliqui condemnar lingüísticament una de les opcions doctrinals, resultat que caldria evitar.

Una altra part de la doctrina pensa que l'*allanamiento* és només una manera ràpida d'acabar el procés, no oposant-se al fet que es dicti una sentència en contra de qui s'*allana*. L'*allanamiento* es fa quan el demandat no vol discutir, perquè s'hi juga més si continua el procés (fonamentalment les costes) que no pas si no el continua. Però això no vol dir que doni la raó a la part contrària. Caldria considerar, potser, si la paraula *aplanament*, proposada pel DJC i que apareix en el DIEC, encara amb un altre significat, va ser utilitzada en el dret històric, tot i que és poc probable i, a més, es tracta d'una expressió absolutament mancada d'ús a la pràctica.

- **Apercibimiento:** traduïda per *advertència* (DIEC, CALA i DJC). La traducció no és incorrecta, però sí que és molt confusa respecte de l'*advertiment*, i amb altres tipus d'*advertència*, que no tenen res a veure amb el dret processal. La pràctica n'evita l'ús, tot i que el coneix, per aquestes possibilitats de confusió. Es tracta, senzillament, de l'advertiment d'imposició d'una sanció si es deixa d'acomplir una ordre judicial. Caldria investigar quina expressió utilitzava el dret històric, i considerar si podria ser recuperada pel dret actual. En qualsevol cas, cal trobar un mot molt menys confús.
- **Causa de pedir:** traduïda sovint per *raó petitòria*. La pràctica judicial no considera eufònica aquesta expressió i, privadament, fins se l'ha arribat a ridiculitzar. Es tracta del fonament fàctic i jurídic directe de la sol·licitud que es formula en una demanda, tot i que la doctrina manté moltíssimes discrepàncies dogmàtiques sobre la definició. Es proposa estudiar la procedència de l'expressió 'causa de demanar', molt poc arrelada, o de qualsevol altra, per tal d'evitar el llatinisme *causa petendi*.
- **Tacha de testigos:** *invalidació de testimonis* (DIEC, CALA i DJC), *rebuig de testimonis* (CALA), *exclusió de testimonis* (CALA), *taxa o taxa de testimonis*. Per motius de parcialitat (amistat, interès directe, parentiu, etc.), la part contrària a la que proposa el testimoni manifesta aquestes circumstàncies, perquè el jutge les tingui presents per valorar la credibilitat de la declaració d'un testimoni. Però el testimoni declara efectivament, per la qual cosa cal rebutjar expressions com ara *exclusió*, *rebuig* o *invalidació*.
- **Emplazamiento:** *citació a termini* (CALA). *Citació a comparèixer* (DJC i DIEC). *Citació a termini* té l'inconvenient de confondre's amb la *citació*. L'*emplazamiento* és una notificació perquè una persona faci una actuació processal en un lapse de temps, que no sempre ha de ser una compareixença. Tanmateix, la citació feta per a un dia determinat sempre implica la compareixença (art. 149 de la LECrim). Caldria consultar en el dret històric quina expressió s'emprava, amb grans possibilitats de trobar-la, atès que es tracta d'un tipus de notificació potser bastant antic.
- **Cotejo:** *confrontació* (DJC). El problema en aquest cas és d'ús correcte. Si es diu que dos escrits confronten, pot arribar a significar realment que són diferents. S'hauria de considerar si hi ha alguna altra paraula (potser en el dret històric), més directa i no tan polisèmica com ho és *confrontació*. En castellà (DRAE) hi ha exactament el mateix problema.
- **Remate:** *rematada*. Paraula utilitzada, de vegades, per la pràctica, però sense un equivalent gaire documentat en català. Es tracta de la venda total i de la posterior adjudicació d'un bé en una subhasta.
- **Plazo/término:** *termini/terme*. Terminologia potser correcta, però massa confusa i ambigua per a la pràctica. El *término* (*terme*) és un concepte més propi del dret civil, mentre que el *plazo* és present en el dret civil i en el dret processal amb la mateixa significació ('lapse de temps'). El problema seria la confusió del *terme* (*término*) amb el *termini* (*plazo*). També es podria arribar a complicar més el problema, quan parlem del *término* o *finalización del plazo* ('terme del termini').
- **Agente encubierto:** en català no hi ha una expressió semblant. Emprada per l'article 282 bis de la LECrim, designa un policia infiltrat en una organització il·legal.
- **Contraprueba:** paraula mancada de definició correcta en el DIEC. La *contraprueba* pretén destruir els indicis que presumeixen un fet determinat.
- **Prueba de lo contrario:** no té un equivalent en català. Si la *contraprueba* pretén destruir els indicis que presumeixen un fet determinat, la *prueba de lo contrario* pretén destruir l'enllaç lògic existent entre els indicis i els fets que es presumeixen.
- **Ejecución:** caldria incorporar al DIEC, com a accepció de la paraula *execució*, la definició del dret processal, molt freqüent, que podria ser aquesta: 'procés, a càrrec d'un òrgan jurisdiccional, per a l'acompliment forçós d'una resolució judicial'. Les definicions del DJC i del GDLC, i fins i tot del DRAE, només es refereixen a l'execució dinerària, o a l'execució administrativa. Són, per tant, parcials.

- **Despacho de ejecución:** expressió mancada de definició en el DIEC. El *despacho de la ejecución* és la resolució per la qual un jutge ordena l'inici de l'execució d'una resolució judicial (habitualment, una sentència).
- **Traba/afección:** en català hi ha la paraula *afecció*. En el DIEC no trobem la paraula *trava* amb la significació del dret processal, i sí, en canvi, en el DJC. La *trava* és la immobilització jurídica (ideal) d'un bé a conseqüència d'un embargament. Caldria esbrinar la correcció de la paraula *trava* emprada pel DJC des de tots els punts de vista. La significació en el llenguatge comú és la mateixa de *traba* en castellà.
- **Medida cautelar:** institució de dret processal, manllevada pel dret administratiu, que designa totes les actuacions que el jutge pot emprendre abans de començar el procés o una vegada iniciat, però abans que hi hagi sentència, per assegurar que podrà ser executada, si escau, o més correctament, que pugui ser eficaç. Aquesta accepció manca en tots els diccionaris, potser perquè es tracta d'una institució bastant moderna, copiada del dret alemany. El DIEC esmenta l'expressió, però no la defineix.
- **Reenvío:** en català no hi ha un equivalent d'aquesta paraula. S'utilitza per designar el trasllat de les actuacions d'un tribunal superior a l'inferior, quan el superior, amb l'ocasió d'un recurs contra la sentència de l'inferior, ha trobat una errada procedimental que provoca l'anul·lació de tots els actes processals posteriors a la comissió d'aquella errada, inclosa la sentència. El tribunal inferior, esmenant l'errada, ha de repetir el procés a partir d'aquell moment processal, i dictar una nova sentència. En altres drets estrangers, el *reenvío* també és procedent en cas que un tribunal de cassació trobi en la sentència una violació del dret substantiu, per tal que el tribunal inferior dicti nova sentència, corregint l'aplicació del dret.
- **Artículo de previo pronunciamiento:** definició errònia del DJC, que barreja els articles de *previ*, amb els d'*especial pronunciamiento*. Es tracta d'un arcaisme que designa un incident que es pot dur a terme a l'inici del procediment penal ordinari (art. 666 i seg. de la LECrim). Potser es tracta d'una institució massa jurídica per formar part del DIEC. L'article, o bé és de *previ pronunciamiento*, o bé és d'*especial pronunciamiento*. Els *artículos de especial pronunciamiento* no són presents amb aquesta terminologia en el nostre ordenament. Per tant, caldria treure les paraules «i especial» del títol del DJC.

Comissió
Interuniversitària
de Llenguatge
Administratiu
i Jurídic

Actes de la I Jornada (24 de novembre de 2000)

Jornada sobre llenguatge jurídic i administratiu universitari

---

Una experiència de traducció: la Llei 12/1992¹

Anna Grau

Servei de Llengua Catalana de la Universitat de Barcelona

---

1 Introducció

En el context sociolingüístic en què vivim, la traducció de textos jurídics gaudeix d'una importància crucial. D'una banda, permet que la ciutadania exerceixi el dret d'escollir la llengua amb què vol accedir a qualsevol document de caràcter jurídic, i de l'altra, constitueix una eina eficaç de normalització lingüística. En aquest sentit, totes les aportacions que contribueixin a normalitzar i fomentar l'ús de la llengua catalana en aquest àmbit afavoreixen i repercuteixen directament en la nostra societat. És per això que aquesta intervenció té per objecte presentar els problemes més freqüents que deriven de la traducció al català de textos normatius escrits en castellà.

El fet de partir de la traducció d'una llei concreta com és la Llei 12/1992, de 27 de maig, sobre el contracte d'agència, ens permet establir una tipologia de qüestions problemàtiques reals que poden extrapolar-se i fer-se extensibles a qualsevol tipus de text normatiu susceptible de ser traduït. Per tant, deixarem de banda totes les qüestions terminològiques que afecten la Llei, ja que és més difícil de deslligar-les del context i tractar-les de manera aïllada. Així doncs, ens centrarem en els aspectes de tipus estructural, convencional i morfosintàctic que es desprenen de la traducció de la Llei 12/1992, però que poden generalitzar-se i aplicar-se a qualsevol altre text normatiu que s'hagi de traduir.

Un dels problemes més importants que suscita la traducció de textos jurídics és que, a diferència de la resta de llenguatges d'especialitat, el jurídic no és universal, sinó que, com a conseqüència de ser producte directe de la tradició i de les peculiaritats culturals i socials de cada país, es particularitza i es personalitza enormement. Aquest problema no afecta la traducció cap al català de textos jurídics escrits en castellà, ja que el sistema legal que es transmet és el mateix. No obstant això, el caràcter vinculant de la traducció, que ha de tenir uns efectes idèntics als del text original, imposa una sèrie de limitacions.

2 Aspectes estructurals

És lògic pensar que una estructura textual interna adequada garanteix, com a mínim en gran mesura, la claredat i la concisió necessàries per a la intel·ligibilitat dels textos jurídics. Les lleis, que han d'arribar tant al públic general com a l'especialitzat, presenten una estructura formal jeràrquica, ordenada, uniforme i coherent. Aquesta necessitat d'ordre textual condueix inevitablement a la fixació d'uns elements estructurals que componen les lleis. Les disposicions normatives de caràcter general es divideixen en títol, preàmbul, part dispositiva (llibres, títols, capítols, seccions i articles), part final (disposicions addicionals, transitòries, derogatòries i finals) i cloenda de la norma.

---

¹ Comunicació extreta de GRAU, Anna. *La Llei 12/1992, de 27 de maig, sobre el contracte d'agència: traducció i comentaris*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, Facultat de Traducció i Interpretació, 2000, 88 pàg. [Tutora: Meritxell Domènech].

Atès el seu valor oficial, la traducció catalana d'un text normatiu ha de cenyir-se a uns criteris de màxima fidelitat al text original, com ara el respecte per l'estructura formal. És per això que, en relació amb aspectes estructurals com ara la vacil·lació, en la intitulació de les normes, entre l'ús de la preposició *de* o la contracció *del* que introdueix la data de la promulgació de la Llei, la polèmica en denominar *exposició de motius* el que, segons Mestres (1995: 78),² hauria de denominar-se *preàmbul* un cop s'aprova la llei o la necessitat evident per alguns d'introduir la preposició *de* davant la rúbrica corresponent als capítols i les seccions, optem per mantenir la forma de l'original en el text d'arribada; perquè esmenar aquests possibles errors sobrepassa els límits de la competència traductològica.

3 Aspectes convencionals

Sovint no s'atorga als aspectes convencionals la rellevància adequada, i es releguem a un segon pla, sense ser conscients de la importància que tenen tant per a una bona interpretació de la redacció com per aconseguir una comunicació respectuosa i correcta. Se solen considerar qüestions poc significatives que responen a tries personals subjectives, per desconeixement de l'existència dels criteris que regulen aquestes decisions. La presentació correcta d'un text normatiu exigeix una bona conjuminació dels aspectes convencionals. Així doncs, el cert és que aquest tipus d'aspectes són veritablement importants, ja que és essencial utilitzar d'una manera acurada els signes de puntuació, les majúscules, els numerals, els diversos tipus de lletra i les diverses possibilitats lingüístiques per afavorir l'ús igualitari del llenguatge.

Pel que fa al tema de la puntuació, és ben conegut per tothom que depèn, en primer lloc, de la sintaxi del text; en segon lloc, de l'entonació que hauria de tenir si el pronunciéssim, i finalment, del gust de qui l'escriu. Per això, és possible que la modificació d'algun signe de puntuació canviï la interpretació del contingut de la llei objecte de traducció. En aquests casos, s'ha de ser extremament curós i no s'ha de perdre de vista el caràcter vinculant de la traducció. Tanmateix, cal tenir en compte que, quan la puntuació s'utilitza com a marcador discursiu o gràfic, és lícit d'introduir modificacions que esmenin incorreccions lingüístiques de l'original o que apliquin les convencions que regeixen per a cada llengua. Fixeu-vos, per exemple, en el cas següent:

«A la colaboración aislada y esporádica para contratar, característica del comisionista, se opone la colaboración estable o duradera propia del agente, merced a la cual promueve o promueve y concluye éste en nombre y por cuenta del principal contratos de la más variada naturaleza».

«A la col·laboració aïllada i esporàdica per contractar, característica del comissionista, s'oposa la col·laboració estable o durable pròpia de l'agent, gràcies a la qual aquest promou o promou i conclou, en nom i per compte del principal, contractes de la naturalesa més variada».
(primer punt del primer apartat de l'exposició de motius).

En aquest cas, la modificació de la puntuació del text de partida ens serveix per solucionar incorreccions i, per tant, problemes de comprensió i d'interpretació al text d'arribada. Si llegim l'original castellà, podem creure incorrectament que «*del principal contratos*» és un sintagma que hauria de concordar. Tanmateix, el problema rau en el fet que «*en nombre y por cuenta del principal*» constitueix un incís que cal consignar entre comes per interpretar-lo correctament.

És de domini públic que el llenguatge jurídic sovint ha estat titllat de «majusculista», ja que tendeix a utilitzar les majúscules amb més profusió del que és necessari. Per tal de trobar un punt d'equilibri i no caure en la supressió sistemàtica de les majúscules que sí que compleixen una funció demarcativa o distintiva dins el text, hem de tenir en compte els criteris que han establert els diversos organismes que vetllen pel bon ús de la llengua. Per tal que la traducció

² MESTRES, Josep Maria. «L'estructura de la norma articulada». A: GRETTEL. *La redacció de les lleis*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Escola d'Administració Pública de Catalunya, 1995, pàg. 69-115.

catalana s'adapti perfectament a aquestes convencions i recomanacions, cal modificar algunes de les majúscules dels textos normatius que considerem inadequades d'acord amb els criteris publicats.

Per exemple, atès que els càrrecs oficials en català es consignen en minúscules, hem d'escriure «**j**utge» i no «**J**utge»; com que els noms substantius i adjectius que componen el títol d'un document oficial s'escriuen amb minúscula, llevat de la inicial del primer mot que designa la classe de document i dels noms propis que formen part del títol, hem d'escriure «Codi de **c**omercç» i no «Codi de **C**omercç», i «Llei 12/1992, de 27 de maig, sobre el **c**ontracte d'**a**gència» i no «Llei 12/1992, de 27 de maig, sobre **C**ontracte d'**A**gència».

És un fet irrevocable que el llenguatge és el reflex de la societat que l'utilitza, al mateix temps que serveix d'instrument de classificació i de percepció de la realitat per a aquesta societat. Per això, si aquest llenguatge presenta característiques o actituds discriminatòries, això pot interpretar-se com un indici que la societat en què ens inscrivim és una societat que afavoreix la discriminació per raó de sexe, ètnia, ideologia, creences religioses, etc.

Per tot això, i atès que el dret afecta tots els col·lectius d'una societat, un dels aspectes que ha suscitat un debat més intens en el procés d'establiment del català jurídic modern ha estat la fixació dels criteris que aboleixen els usos discriminatoris, especialment per raó de sexe. Com manifesta Duarte (1993: 29):³

«(...) ha de desaparèixer la discriminació que per motius de sexe s'ha fet gairebé general dins tots els documents administratius. (...), tot acceptant, d'entrada, les dificultats que això pot comportar en la redacció i lectura de textos molt extensos».

De fet, és relativament fàcil que els documents administratius evitin aquest ús discriminatori del llenguatge. Tanmateix, és complicat aconseguir que els textos normatius s'adscriuïn a aquesta tendència. Alguns dels possibles problemes que pot comportar l'ús igualitari del llenguatge en aquest tipus de textos són els següents:

- a) Les fórmules duplicatives dificulten la lectura i distreuen del contingut de la regulació.
- b) És difícil que, al llarg de tot el text, el redactor sigui conseqüent amb la doble formulació masculina i femenina.
- c) Es poden presentar problemes d'interconnexió entre les normes formulades en masculí i femení i les ja existents en l'ordenament.

Per això, per evitar que la Llei objecte de traducció sigui molt més extensa i complicada, en general en la traducció de textos normatius s'adopta el masculí com al gènere no marcat, és a dir com a neutre. No obstant això, tant la Unió Europea com el Govern de l'Estat, la Generalitat de Catalunya, la UNESCO i altres institucions representatives recomanen fer el màxim esforç per eliminar les formes discriminatòries del llenguatge en referir-se a les dones. Així doncs, atès que tots hauríem de ser impulsors i promotors de les formes igualitàries i democràtiques, en algun cas concret que no entorpeix ni la llegibilitat ni la fluïdesa del text, és factible de modificar el text original per evitar l'ús discriminatori del llenguatge.

«(...), la relativa a la solvència de los **terceros** con los que existan operaciones pendientes de conclusión o ejecución».

«(...), la relativa a la solvència de les **terceres persones** amb qui hi hagi operacions pendents de conclusió o execució» (lletra b de l'article 9).

³ DUARTE, Carles. *Llengua i Administració*. Barcelona: Columna, 1993.

4 Aspectes morfològics i sintàctics

Com ja hem perfilat inicialment, el caràcter oficial de la traducció i les exigències dels usuaris dels textos jurídics ens obliguen a garantir la màxima fidelitat i proximitat entre el text de partida i el d'arribada. Així doncs, tendim a evitar solucions allunyades de l'original, sense arribar mai, però, a crear un text artificial en la llengua receptora.

En aquest sentit, en relació amb la veu del verb, val a dir que ens veurem obligats a canviar totalment determinades estructures passives del text original, bé perquè ja eren incorrectes en la llengua de partida, bé perquè era impossible mantenir-les sense originar una estructura incorrecta, o com a mínim estranya, en la llengua d'arribada, o bé perquè els criteris establerts per al llenguatge jurídic català ens recomanen canviar-les.

Les construccions de passiva pronominal amb subjecte agent explícit són incorrectes, ja que és incoherent usar el pronom *es* —que serveix per no esmentar l'agent del procés verbal— i, alhora, indicar-lo. Per això, és necessari substituir aquesta mena d'oracions per oracions en veu activa, que fan el text molt més entenedor i ajuden a aconseguir l'estil planer i accessible a què aspira el llenguatge jurídic català.

«Los contratos de duración determinada **que se ejecuten por las partes** después de transcurrido el plazo inicialmente previsto, quedan transformados en contratos de duración indefinida».

«*Els contractes de durada determinada **que executin les parts** després d'haver transcorregut el termini previst inicialment, queden transformats en contractes de durada indefinida*» (cinquè apartat de l'exposició de motius).

Els casos en què els participis passius poden substituir-se per construccions del tipus *que + verb en present* i la norma o la disposició legal pot passar a subjecte, es recomana de canviar-los. Per tant, sempre que sembli convenient, hauríem d'aplicar aquest criteri que recull l'opuscle de la Generalitat sobre traducció de textos normatius del castellà al català. Així, per exemple:

«(...), se observará lo **establecido** en los artículos siguientes de esta sección».

«(...), *s'ha d'observar el **que estableixen** els articles següents d'aquesta secció*» (tercer apartat de l'article 11).

«(...), la prescripción de las acciones derivadas del contrato de agencia se regirán por las reglas **establecidas** en el Código de Comercio».

«(...), *la prescripció de les accions derivades del contracte d'agència es regeix per les regles **que estableix** el Codi de comerç*» (article 14).

En relació amb el temps de les formes verbals, la llengua castellana, a diferència de la catalana, utilitza el temps futur per indicar obligació. En català és preferible adoptar el punt de vista que la llei és vigent en el moment que el lector la llegeix. Per tant, és recomanable no fer servir el futur amb aquest valor. És evident que aquest canvi afecta l'ús d'altres temps verbals, com ara les formes de subjuntiu. Tot això implica que, davant la gran quantitat de verbs en futur que apareixen en el text original, ens haguem de plantejar quin valor de futur correspon a cadascun d'aquests verbs i quina és la manera més adequada de traduir-los. D'aquí, que puguem adoptar solucions diferents en català.

En primer lloc, tots els temps futurs que en castellà s'utilitzen amb valor d'obligació i que hem de bandejar perquè en català són incorrectes, podem traduir-los com una perífrasi d'obligació del tipus *haver de + infinitiu*. Cal esmentar que les construccions amb el verb *caldre* no expressen pròpiament obligació, sinó necessitat, urgència. Per això, s'ha de descartar aquesta opció com a expressió de l'obligació que imposa l'autoritat.

«En el ejercicio de su actividad profesional, el agente **deberá actuar** lealmente y de buena fe, velando por los intereses del empresario o empresarios por cuya cuenta actúe».

«*En l'exercici de la seva activitat professional, l'agent **ha d'actuar lleialment i de bona fe, i ha de vetllar pels interessos de l'empresari o empresaris per compte dels quals actui***» (primer apartat de l'article 9).

«Dentro del plazo de quince días, el empresario **deberá comunicar** al agente la aceptación o el rechazo de la operación comunicada».

«*En el termini de quinze dies, l'empresari **ha de comunicar a l'agent l'acceptació o el rebuig de l'operació comunicada***» (tercer apartat de l'article 10).

En els casos en què el futur no té valor d'obligació, sinó que simplement designa una acció que és vigent des del moment que s'aprova la llei i que manté aquesta vigència mentre la llei continua en vigor, la forma en futur castellana se sol traduir per un present en català, ja que, d'aquesta manera, es marca la idea de permanència que s'indica en l'original:

«No se **considerarán** agentes los representantes y viajantes de comercio dependientes ni (...)».

«*No es **consideren** agents els representants i els viatjants de comerç dependents ni (...)*» (primer apartat de l'article 2).

«Se **presumirá** que existe dependencia cuando quien se dedique a promover actos u operaciones de comercio por cuenta ajena (...)».

«*Es **presumeix** que hi ha dependència quan qui es dedica a promoure actes o operacions de comerç per compte aliè (...)*» (segon apartat de l'article 2).

El gerundi, tan freqüent en el llenguatge jurídic castellà, expressa una acció que es produeix simultàniament o amb anterioritat a l'acció del verb principal. Per això, considerarem incorrectes els usos del gerundi especificatiu o de relatiu, del gerundi de posterioritat o coordinació i del gerundi final.

«En el ejercicio de su actividad profesional, el agente deberá actuar lealmente y de buena fe, **velando** por los intereses del empresario o empresarios por cuya cuenta actúe».

«*En l'exercici de la seva activitat professional, l'agent ha d'actuar lleialment i de bona fe, **i ha de vetllar pels interessos de l'empresari o empresaris per compte dels quals actui***» (primer apartat de l'article 9).

El que acabem de veure és un exemple clar del gerundi de coordinació. A continuació recollim l'exemple del conegut «gerundi del BOE», és a dir, el gerundi especificatiu. D'acord amb Badia i Margarit (1994: 675),⁴ és una «falta greu de gramàtica d'emprar el gerundi amb valor especificatiu», ja que constitueix un gal·licisme inacceptable. Aquesta construcció incorrecta s'ha de substituir per una oració de relatiu especificativa.

«Sin embargo, un planteamiento mínimamente coherente con el sistema jurídico español obliga a traducir esa normativa en términos formalmente objetivos, **regulando** el contrato de agencia».

⁴ BADIA I MARGARIT, Antoni Maria. *Gramàtica de la llengua catalana. Descriptiva, normativa, diastràtica*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1994.

«No obstant això, un plantejament mínimament coherent amb el sistema jurídic espanyol obliga a traduir aquesta normativa en termes formalment objectius **que regulin** el contracte d'agència» (segon punt del primer apartat de l'exposició de motius).

Per acabar, quant al gerundi final, convé observar, a més de la coordinació amb la idea de la frase inicial, una idea de finalitat, perquè, si no fos així, n'hi hauria prou amb una conjunció copulativa per solucionar-ho.

«De este modo, los nuevos contratos mercantiles han ido perfilándose en la realidad social bajo variados y, con frecuencia, imprecisos nombres, **correspondiendo** a los Tribunales la delicada tarea de precisar los límites tipológicos y el contenido normativo».

«D'aquesta manera, els nous contractes mercantils han anat apareixent en la realitat social amb denominacions diverses i, sovint, imprecises. **Correspon, doncs,** als tribunals la tasca delicada de precisar-ne els límits tipològics i el contingut normatiu» (segon punt del primer apartat de l'exposició de motius).

Les referències que es fan dins del discurs a elements que han aparegut són un recurs molt habitual en llenguatge jurídic castellà, que de vegades enfosqueix el significat del text i origina confusions. En castellà, sovint es recorre als pronoms demostratius per substituir elements d'una oració, una oració sencera o tot un paràgraf. D'aquesta manera, s'evita una repetició que sembla innecessària, encara que de vegades aquesta voluntat economitadora va en detriment de la claredat textual.

En català, cal tenir en compte que l'ús d'alguns demostratius amb funció pronominal no és gaire freqüent, i fins i tot pot ser incorrecte. Per aquest motiu, presentem una sèrie de casos susceptibles de ser comentats perquè ens permetran fer-nos una idea del panorama general sobre aquest aspecte que resulta un problema en les traduccions jurídiques del castellà al català.

En primer lloc, se'ns presenta la dificultat de traduir els possessius. En castellà s'utilitzen molt més sovint que en català, de manera que, si traduïssim literalment tots els possessius que apareixen en el text original, obtindríem un producte poc genuí i molt carregós. Per això, cal buscar diverses solucions que ens permetin evitar els possessius que carreguen excessivament el text, com ara suprimir el possessiu, substituir-lo per un pronom feble o fer un canvi d'estructura.

«En todo caso, necesitará el consentimiento del empresario con quien haya celebrado un contrato de agencia para ejercer por **su** propia cuenta o por cuenta de otro empresario una actividad profesional relacionada con bienes o servicios (etc.)».

«En tot cas, necessita el consentiment de l'empresari amb qui hagi formalitzat un contracte d'agència per exercir per compte propi o per compte d'un altre empresari una activitat professional relacionada amb els béns o serveis (etc.)» (article 7).

«En defecto de ley que les sea expresamente aplicable, las distintas modalidades del contrato de agencia, cualquiera que sea **su** denominación, (etc.)».

«A falta de llei que els sigui aplicable expressament, les diverses modalitats del contracte d'agència, qualsevol que **en** sigui la denominació, (etc.)» (primer apartat de l'article 3).

«Al igual que los Códigos de **su** generación, el español de 1885 no regula más contrato de colaboración que el de comisión, (etc.)».

«El Codi de comerç espanyol de 1885, com la resta de codis de la mateixa generació, no regula més contracte de col·laboració que el de comissió, (etc.)» (primer punt del primer apartat de l'exposició de motius).

En segon lloc, hem de saber que mai no podem deixar les formes *ell/ella/ells/elles* si no fan referència a persones. Aquests casos se solen resoldre mitjançant la substitució pronominal. Vegem-ho:

«(...), se regirán por lo dispuesto en la presente Ley, cuyos preceptos tienen carácter imperativo a no ser que **en ellos** se disponga expresamente otra cosa».

«(...), es regeixen pel que disposa aquesta Llei, els preceptes de la qual tenen caràcter imperatiu tret que **s'hi** disposi expressament una altra cosa» (primer apartat de l'article 3).

«Procurar al agente todas las informaciones necesarias para la ejecución del contrato de agencia y, en particular, advertirle, desde que tenga noticia **de ello** (...)».

«Procurar a l'agent totes les informacions necessàries per a l'execució del contracte d'agència i, en particular, advertir-lo, des que **en tingui** notícia (...)» (lletra b del segon apartat de l'article 10).

El darrer aspecte que volem comentar en relació amb les anàfores és la tendència que té el castellà jurídic a utilitzar l'adjectiu nominalitzat *el mismo / la misma*, sovint precedit d'una preposició, com a recurs nominal. En català, però, l'ús pronominal de *el mateix / la mateixa* no fa sinó reproduir un model de redacció castellà. L'indefinit *mateix* té fonamentalment un ús adjectiu, és a dir, acompanya el substantiu que complementa. Així doncs, tota construcció de *mateix* pròpiament pronominal és incorrecta i, per tant, cal cercar una altra manera d'expressar l'enunciat en qüestió.

«(...), siempre que la **misma** no permita la amortización de los gastos que el agente (...)».

«(...), sempre que **aquesta** no permeti l'amortització de les despeses que l'agent (...)» (article 29).

«(...), no pueda organizar su actividad profesional ni el tiempo dedicado a la **misma** conforme a sus propios criterios».

«(...), no pot organitzar la seva activitat professional ni el temps **que hi** dedica d'acord amb els criteris que li són propis» (segon apartat de l'article 2).

Finalment, el darrer aspecte que volem comentar pel que fa a inadequacions i problemes de morfologia i sintaxi és el relatiu a les nominalitzacions. Aquest recurs, que consisteix a emprar un nom verbal en substitució d'un verb, no és incorrecte, però abusar-ne pot afectar la intel·ligibilitat del text. Això no obstant, atesa l'abundància d'aquest recurs en els textos legals, creiem que pot respondre a una voluntat d'indefinió del legislador. Per això, en la majoria de casos hem respectat aquestes formes. Tanmateix, en els casos en què les dues formes nominalitzades regeixen preposicions diferents és necessari canviar-les per les formes verbals corresponents.

«Hay, pues, que valorar con criterios de oportunidad la **inclusión o exclusión en** el Código del régimen jurídico de la agencia».

«Així doncs, s'ha de valorar amb criteris d'oportunitat si cal **incloure en el Codi el règim jurídic de l'agència, o bé excloure-l'en**» (primer punt del primer apartat de l'exposició de motius).

Fins aquí arriba aquesta comunicació relativa als problemes més freqüents que apareixen en la traducció de textos normatius del castellà al català. Pensem que és fàcilment deduïble que hi ha molts més casos susceptibles d'un comentari, però considerem que hem presentat els més emblemàtics i problemàtics.

Comissió
Interuniversitària
de Llenguatge
Administratiu
i Jurídic

Actes de la I Jornada (24 de novembre de 2000)

Jornada sobre llenguatge jurídic i administratiu universitari

---

Dinamització en llenguatge administratiu a la Divisió II de la Universitat de Barcelona

Georgina Castellà

Servei de Llengua Catalana de la Universitat de Barcelona

---

1 Títol de l'experiència

Auditoria de textos administratius d'unitats de gestió de la Divisió II, de Ciències Jurídiques, Econòmiques i Socials, de la Universitat de Barcelona.

2 Objectius

- Dur a terme un diagnòstic diferenciat, a partir de l'anàlisi d'un corpus significatiu de textos administratius produïts per tres unitats de gestió del centre.
- Proposar un seguit de mesures i recursos per pal·liar les deficiències detectades, entre les quals s'inclouen sessions de formació teoricopràctiques sobre la base dels errors que es produeixen sistemàticament.

3 Antecedents

- Intervenció concertada mitjançant l'acord previ amb els responsables de les unitats analitzades i la presentació d'un pla d'actuació que inclogui objectius i periodització.
- Intervenció en unitats que ja eren usuàries habituals de les tasques de correcció del Servei de Llengua Catalana (SLC).
- Entorn deficitari quant a índex de docència en català i, per tant, «escenari resistent»: major èmfasi en la qualitat lingüística de textos administratius en els quals, a l'emparedat d'un marc reglamentari, s'hi pot incidir per tal de fer augmentar la presència i la qualitat de les comunicacions en català en centres d'aquestes característiques.

4 Altres valors

El resultat del diagnòstic s'aplica globalment a cadascuna de les unitats i mai no es personalitza, atès que el corpus estudiat es compon de textos de diversos redactors anònims.

Els redactors dels textos prenen consciència dels errors detectats i poden assistir a sessions pràctiques que tractin aspectes puntuals deficitaris.

Es tracta d'una formació planificada a partir d'una anàlisi de necessitats i d'un criteri aglutinador en què s'incideix alhora en altres elements indispensables: autonomia dels redactors i coneixement d'altres factors que són fonamentals a l'hora d'elaborar textos de qualitat que ajudin a millorar la imatge corporativa, com, p. ex., la remissió al *Manual de normes gràfiques d'identificació visual* de la UB per tal de pal·liar la manca d'homogeneïtat quant a criteris gràfics en l'emissió de documents.

5 Metodologia

- Presentació del pla als òrgans competents.
- Recollida d'una mostra aleatòria de textos, preferentment de difusió externa provinents de les unitats objecte d'anàlisi.
- Anàlisi individualitzada de cadascun dels textos mitjançant la classificació de bandes d'errors.
- Informe dels errors més freqüents i importants de la mostra analitzada.
- Diagnòstic final: proposta de sessions teoricopràctiques breus per als redactors en què es tractin els aspectes deficitaris lingüístics, bibliografia i materials de suport (generador de documents administratius DAU 2000, correctors ortogràfics, etc.) i extralingüístics; p. ex. —com s'ha dit abans—, la revisió del *Manual de normes gràfiques d'identificació visual* de la UB, ús d'un llenguatge igualitari i no sexista, etc.

6 Informe: textos administratius de la unitat (Divisió II)

IDENTIFICACIÓ

Procedència:

Tipologies dels textos:

Difusió:

Destinatari del text:

Mitjans informàtics:

Observacions:

6 1. Aspectes textuais i referencials

a) Disposició: disseny del document

Identificació del núm. de registre:

Destinatari:

Signatura:

Datació:

Marges / distribució general del text:

b) Estructuració del contingut: ordenació, coherència i cohesió

Ordre en l'estructuració de les idees:

Informació rellevant per a la finalitat del text:

Progressió temporal del text:

c) Registre

Adequació del tractament:

Selecció del vocabulari:

Uniformitat global del text:

d) Convencions

Majúscules i minúscules:

Abreviatures i símbols:

Tractament protocol·lari:

D'altres:

6 2. Aspectes lingüístics

a) Ortografia

Apostrofació:

Accentuació:

posició	greu/agut	diacrítics	dièresi
---------	-----------	------------	---------

Vocalisme:

a/e	o/u	excepcions
-----	-----	------------

Consonantisme:

b/v	s/ss/c/ç/z/	j/g/tg/tj/ix
m/n	l/l·l/ll	p/t/c/b/d/g

b) Morfologia

Substantius	Adjectius	Articles	Pronoms
Demostratius	Possessius	Numerals	Quantitatius

c) Sintaxi

Pronoms febles	Pronoms relatius
----------------	------------------

Verbs	Adverbis
-------	----------

Enllaços	Puntuació
----------	-----------

Preposicions

d) Lèxic

Barbarismes	Derivació i composició
-------------	------------------------

Sinonímia

Suficiència lèxica / adequació al registre

e) Fraseologia

Calcs lingüístics

Formació irregular

6 3. Diagnòstic final

7 Bandes freqüents

7.1 Morfosintaxi i fraseologia

A efectes de

A + infinitiu amb valor d'obligació

Adjunt/a

Al respecte

De data / en data / amb data

El mateix / la mateixa

En base a

En relació a/amb

Frases incompletes

p. ex.: *mantenir conversa telefònica*

Gerundis incorrectes

Ordre de col·locació de l'adjectiu

Previ/prèvia

Pronoms forts referits a ens inanimats

Si escau / si s'escau

Tal com

Usos del verb *informar*

7.2 Lèxic

Acomplir/complir

Celebrar

Complimentar

Compondre/composar

Medi/mitjà

Número/nombre

Ofertar

Suplicar/pregar → *demanar*

7.3 Aspectes gràfics

Majúscules i minúscules

Sigles i símbols

Abreviatures dins el text

Tractament

Ús dels signes de puntuació

8 Diagnòstic final: textos administratius de la unitat (Divisió II)

8.1 Reglamentació

En general, els textos emesos per aquesta unitat s'adeqüen al que estableix el Reglament d'usos lingüístics de la UB. Tan sols en un parell de casos no s'hi adiuen.

Comentari: reclamació d'un alumne que és contestada en castellà (veg. el punt 4.4 del Reglament, relatiu als usos externs).

Proposta: remissió al Reglament. Consensuar pautes pel que fa a les comunicacions externes / tipificació de supòsits

8.2 Normes gràfiques de presentació

Cal unificar els aspectes enunciats i pautats en les normes d'identificació visual de la UB (1998). Concretament, s'evidencien mancances i falta d'uniformitat en format, tipus i cos de lletra, logotip, disposició dels elements de la signatura, etc.

Proposta: remissió al *Manual de normes gràfiques d'identificació visual* de la UB en una sessió monogràfica guiada

8.3 Estructuració del contingut, ordenació, coherència i cohesió textual

En general, els textos presenten una bona estructuració i són coherents, responen a la intenció comunicativa original. Tanmateix, esporàdicament s'hi observen elements redundants i una redacció poc clara. De vegades la manca de nexes fa minvar la fluïdesa global del text.

Proposta: exercitar la microhabilitat de l'ordenació d'elements en una sessió guiada

8.4 Elements de registre

Aquest aspecte està força resolt en els textos. Suggerim l'ús d'un únic tractament per als destinataris dels textos (llevat de casos excepcionals); fixar, per tant, el *vós* i defugir el *vostè*. També cal bandejar usos no recomanables en llenguatge administratiu; per exemple, convé substituir el verb *pregar* per *demanar*, o bé per *sol·licitar*.

8.5 Convencions: ús de majúscules i minúscules, abreviatures i símbols

S'han detectat força deficiències quant a l'ús de majúscules i minúscules, referides principalment a càrrecs i òrgans de gestió, emplaçaments i denominacions d'ensenyaments. Les abreviatures també s'usen incorrectament.

Proposta: remissió a una sessió teoricopràctica sobre aquests aspectes

8.6 Aspectes d'ortografia, morfologia, sintaxi, lèxic i fraseologia

En els textos analitzats s'observa un domini elevat de les normes ortogràfiques; no s'hi detecten problemes quant a accentuació, apostrofació, vocalisme i consonantisme.

Aquest aspecte analitzat és, doncs, molt acceptable, tot i que esporàdicament trobem errors, generalment relacionats amb alternances vocàliques, p. ex.: *volgueu* en comptes de *vulgueu*, vacil·lacions quant a l'escriptura de la *a* i la *e*, etc.

S'observa un ús deficient dels pronoms relatius i dels pronoms febles. Algunes formes verbals són incorrectes. Problemes en l'ús del gerundi i de les preposicions (canvi i caiguda).

Sovint hi ha calcs del castellà: abundància de possessius, fraseologia administrativa, usos lèxics incorrectes com, p. ex., *complimentar* en comptes d'*emplenar*.

Proposta: sessió monogràfica sobre ús i maneig de bibliografia (diccionaris i correctors ortogràfics); sessió monogràfica sobre aspectes conflictius. Activació de marques de revisió

8.7 Conclusió

Procés d'optimització textual: treballar els apartats 8.1, 8.2 i 8.5; la resta són acceptables, però cal alguna actuació per millorar-los.